

بازخوانی تاریخی موضوع فلسطین در اندیشه و گفتار بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی

قدس، آرمان راستین خمینی (ره)

محمد سلحشور

نام‌گذاری آخرین جمعه ماه رمضان به عنوان روز قدس را می‌توان یکی از میراث‌های مبارزاتی امام خمینی (ره) برای امت اسلامی دانست. با این حال فلسطین نه تنها در قامت یک مناسبت که به عنوان موضوعی دائمی در اندیشه بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی جایگاهی رفیع داشته است. در همین زمینه رجوع به تاریخ و بازخوانی مواضع امام خمینی (ره) درباره مبارزه با رژیم صهیونیستی و حمایت از آزادی قدس شریف بر این واقعیت صحت می‌گذارد که آرمان فلسطین، بخشی جدایی‌ناپذیر از منظومه مبارزاتی ایشان بوده است.

بر اساس اسناد تاریخی، شروع نهضت امام خمینی (ره) با انتقاد از عملکرد شاه در نزدیکی به اسرائیل و افشای حرکت‌های مخفیانه رژیم برای نزدیکی به یکدیگر بوده است. در واقع، از سال ۱۳۴۱ و در پیام مشهور امام به مناسبت نوروز ۴۲، به کشته شدن مسلمانان و روحانیت به دست دولت، برای حفظ منافع آمریکا و اسرائیل اشاره شده است. پس از آن، امام به مناسبت وقایع مختلف، در داخل و خارج از ایران این مقوله را به طور جدی مطرح کرده‌اند. بررسی دیدگاه امام خمینی در مساله فلسطین نشان از آن دارد که اولین موضع رسمی امام، مقارن با آغاز مبارزات سیاسی وی با رژیم پهلوی در ارتباط با عدم هم‌سویی این رژیم با تحریم نفتی اسرائیل و قطع روابط دیپلماتیک همگام با کشورهای اسلامی و عربی بود. امام در مصاحبه‌ای در این باره می‌فرماید: «یکی از جهاتی که ما را در مقابل شاه قرار داده است، کمک او به اسرائیل است. من همیشه در مطالعیم گفته‌ام که شاه از همان اول که اسرائیل به وجود آمد، با او همکاری کرده؛ و وقتی که جنگ بین اسرائیل و مسلمانان به اوج خود رسیده بود، شاه، همچنان نفت مسلمانان را غصب کرده، به اسرائیل می‌داد و این امر خود از عوامل مخالفت من با شاه بوده است». علاوه بر این در پیام امام درباره لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی در سال ۱۳۴۱، از سلطه صهیونیست‌ها بر تأسیسات و منابع ایران و در قالب بهائیت، انتقاد شدیدی به عمل آمده است. یکی از محکم‌ترین و تندترین موضع‌گیری‌های سیاسی امام در برابر شاه و اسرائیل، سخنرانی مشهور ایشان در مسجد اعظم قم، پس از آزادی از زندان بود. در این سخنرانی شاه را از توسعه روابط نظامی و اقتصادی با اسرائیل بر حذر داشتند و به زبان آور بودن آن تأکید کرده و فرمودند: «ای مردم عالم، بدانید ملت ما با پیمان ابا [اسرائیل مخالف است، این ملت ما نیست، این روحانیت ما نیست، دین ما اقتضای می‌کند که با دشمن اسلام موافقت نکنیم، قرآن ما اقتضای می‌کند که در مقابل صف مسلمانان با دشمن اسلام هم‌پیوند (پیمان) نشویم، ما این حرف‌ها را می‌زنیم، مرتجع هستیم؟» با کشتار خونین مدرسه فیضیه، ایشان در سخنرانی مشهور خود مبارزه با اسرائیل را همچنان در محور مبارزات قرار دادند و فرمودند: «...والله، اسرائیل به درد تو نمی‌خورد. اطلاع دادند که بعضی از اهل منبر را برده‌اند در سازمان امنیت، گفته‌اند: شما با ۳ موضوع کار نداشته باشید، پس از آن هر چه خواستید بگویید. یکی اینکه با شاه کاری نداشته باشید و از او حرف نزنید، یکی هم اینکه با اسرائیل کار نداشته باشید و دیگری هم اینکه شما نگویید دین در خطر است. اگر ما این ۳ مطلب اساسی را کنار بگذاریم، دیگر چه بگوییم. ما هر گرفتاری که داریم مربوط به این ۳ مطلب است. تمام گرفتاری‌های ما از اینهاست. می‌گویند: از شاه و اسرائیل

فلسطین در تعیین روز قدس با عنوان روز جهانی مبارزه با مستکبران، ظالمان و صهیونیسم بود. امام در حرکتی ابتکاری و سمبلیک آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را روز قدس نامیدند و در بخش‌هایی از پیام‌شان چنین فرمودند: «روز قدس یک روز جهانی است، روزی نیست که فقط اختصاص به قدس داشته باشد، روز مقابله مستضعفین با مستکبران است، روز حمایت از ملت‌هایی [است] که در زیر فشار ظلم آمریکا و غیر آمریکا بودند... تمام ملت‌ها قیام کنند و این جرثومه فساد را به زباله‌دان‌ها بریزند... روزی است که باید همت کنید و همت کنیم که قدس را نجات بدهیم و برادران لبنانی را از این فشارها نجات بدهیم... روز قدس روز اسلام است، روز قدس روزی است که اسلام را باید احیا کرد و احیا بکنیم و قوانین اسلام در ممالک اسلامی اجرا بشود... روز قدس فقط روز فلسطین نیست، روز اسلام است، روز حکومت اسلامی است... روز امتیاز حق از باطل است، روز جدایی حق از باطل است». بعد از شروع جنگ تحمیلی نیز، امام همچنان از فلسطین و لبنان در مقابل اسرائیل دفاع می‌کردند و بر این نکته تأکید داشتند که بعد از رسیدن به حساب صدام به کمک آنها در برابر اسرائیل و برای آزادی قدس، خواهند شتافت. امام در موسم حج نیز با ارسال پیام برای تمام مسلمین، بر مشکل فلسطین و لزوم حمایت از آن در برابر اسرائیل و بر به رسمیت نشناختن اسرائیل تأکید می‌فرمودند.

در روز جهانی قدس در سال ۶۱ شمسی امام در پیامی دردمندانه، حمله اسرائیل به لبنان و همگامی برخی اعراب بویژه اردن، عربستان و مراکش با اسرائیل را محکوم کردند و مردم فلسطین را به برداشتن اسلحه و مبارزه با اسرائیل تا سر حد مرگ فراخواندند. از جمله ابتکارات امام، طرح مساله فلسطین در قالب پیام حج و برائت از مشرکان بود و تا زمان وفات ایشان هر سال در قالب این پیام، مساله فلسطین را به گوش جهان اسلام از طریق فریضه حج رساندند. و بالاخره امام خمینی در وصیتنامه خود، فلسطین را فراموش نکردند و همانند روزهای آغازین مبارزه علیه رژیم صهیونیستی موضع گرفتند و آمریکا و صهیونیسم جهانی را تروریسم بالذات دولتی معرفی کردند و «اسرائیل بزرگ» را خیالی ابلهانه نامیدند و شاه‌حسین و شاه‌حسن و حسنی مبارک را برای خیانت به آرمان فلسطین مورد ملامت قرار داد.

حرف نزنید، رابطه بین شاه و اسرائیل چیست؟ مگر شاه اسرائیلی است؟!»

پس از تبعید امام و مقارن با جنگ ۶ روزه، ایشان با صدور اطلاعیه‌ای، ضمن تذکر به ممالک اسلامی برای ریشه‌کن کردن ماده فساد، در قلب دنیای اسلام، داشتن هر گونه رابطه سیاسی و تجاری با اسرائیل را حرام اعلام کرده، هر گونه همکاری با آن را مقابله با اسلام می‌دانند و مصرف کالاهای اسرائیلی را نیز بر مسلمانان حرام می‌شمارند. بعدها ایشان در شهریور سال ۱۳۴۷ نیز در پاسخ به نامه گروهی از فداییان و جوانان مبارز فلسطین، ضمن اعلام وجوب و ضرورت مبارزه با اسرائیل، مجوز استفاده از مصرف زکات و سایر صدقات را برای رفع خطر اسرائیل در کمک به مدافعان و مبارزان صادر می‌کنند. در سال‌های بعدی تبعید امام خمینی (ره)، ایشان به بهانه‌های مختلف فلسطین را به عنوان کانونی‌ترین مساله جهان اسلام فراموش نکردند. امام در قسمتی از سخنرانی خود درباره جشن‌های ۲۵۰۰ ساله بیان می‌کنند که کارشناسان اسرائیلی، برپاکنندگان این جشن‌ها بوده‌اند، چرا که در حال جنگ با اسلام هستند و از طرف دیگر، کشتی نفتی ایران نیز برای اسرائیلی که در جنگ با مسلمین است انرژی برده است. سپس در بخش‌های بعدی پیام امام، به توطئه‌های صهیونیست‌ها به منظور ضربه زدن به احکام اسلامی و تخریب چهره اسلام و تحریف قرآن کریم اشاره شده است.

در طول دهه ۵۰ شمسی و تا تحولات انقلاب اسلامی، امام همچنان در اعلامیه‌های مختلف، در پاسخ به نامه‌های مردم، دانشجویان و علما، با واجب کردن جهاد بر تمام مسلمین، برای آزادسازی فلسطین و حمایت از گروه‌های مبارز فلسطینی، این امر را در اذهان و افکار عمومی مسلمانان زنده نگه داشت. امام (ره) درباره وقایع سال «۱۹۷۵ م» در لبنان که فلاژتها، تحت حمایت صهیونیسم به فلسطینیان حمله بردند، پیامی صادر کردند و به مردم برای کمک به بازماندگان آنها توصیه‌هایی فرمودند. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، رهبر کبیر ایران در پیامی رسمی صلح مصر و اسرائیل را خیانت به اسلام و مسلمین و برادران عرب نامیدند. حمایت‌های ایشان از فلسطین و لبنان در مراسم مختلف اعم از دیدار با مردم، سفرا و مبارزان فلسطینی و لبنانی، پس از انقلاب اسلامی شدت بیشتری یافت. اوج صهیونیسم‌ستیزی امام و حمایت‌شان از مردم

↓
در روز جهانی قدس در سال
۶۱ شمسی امام در پیامی
دردمندانه، حمله اسرائیل
به لبنان و همگامی برخی
اعراب بویژه اردن، عربستان
و مراکش با اسرائیل و زمزمه
مدارا و مصالحه سران
فلسطین با اسرائیل را محکوم
کردند و مردم فلسطین را
به برداشتن اسلحه و مبارزه
با اسرائیل تا سر حد مرگ
فراخواندند. از جمله ابتکارات
امام، طرح مساله فلسطین
در قالب پیام حج و برائت از
مشرکان بود و تا زمان وفات
ایشان هر سال در قالب این
پیام، مساله فلسطین را به
گوش جهان اسلام از طریق
فریضه حج رساندند

